

**Burmistrz Miasta
KŁODZKA**

WO.0004.2.2023.BG

Radni-sesja,
Komisja Budżetu
Komisja Gosp. Komercyjnej

Kłodzko, dnia 16.02.2023 r.

Komisja Zdrowia - stan
sanitarny
Komisja Spraw Obywatelskich

16.02.2023r.
Pani
Elżbieta Żytyńska
Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Kłodzku

W związku z planowaną na dzień **23.02.2023 r.** sesją Rady Miejskiej w Kłodzku w załączeniu przekazuję informację na temat: **Oceny stanu bezpieczeństwa sanitarnego za 2022 rok na terenie miasta Kłodzka** na podstawie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kłodzku oraz materiały opracowane przez Wydział Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Kłodzku dotyczące:

- oceny stanu sanitarnego miasta,
- informacji o stanie czystości powietrza i ochronie środowiska,
- oceny stanu dróg układu komunikacyjnego oraz oceny stanu chodników na terenie miasta Kłodzka.

Z poważaniem

BURMISTRZ
Miasta Kłodzka
Michał Piśko

Otrzymują:

1. Adresat.
2. a/a.

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kłodzku

ul. Stefana Okrzei 16, 57-300 Kłodzko
tel. 74/867-35-26, 74/867-33-23 fax. 74/867-69-66
psse.klodzko@pis.gov.pl sekretariat@psse.klodzko.pl

Godziny
urzędowania:
od poniedziałku
do piątku
godz. 7:30-15:05

Tel. alarmowe:
+48 695 729 822
+48 601 769 757
+48 601 797 415
+48 822 022 091
+48 822 112 246
+48 822 112 247
+48 822 112 248

DYR.046.2.2023.TJ

Kłodzko, dnia 13 lutego 2023 r.

20
2023-02-13
URZĄD MIASTA
w Kłodzku
Wpł. 13. 02. 2023
Nr .....zał. ....

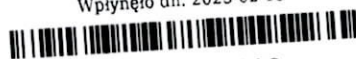
WR I	WYDZIAŁ ROZWOJU MIASTA	WR VI
WR II	16.02.2023	WR VII
WR III	DATA	WR VIII
WR IV	PODPIS	WR IX
WR V	ROZMOWA	WR X
	INFORMACJI	

Pan Michał Biszko
Burmistrz Miasta Kłodzka
ul. Bolesława Chrobrego 1
57-300 Kłodzko

Dotyczy: „Raportu o Stanie Miasta Kłodzka za 2022 rok”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku przesyła „Ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego za rok 2022 na terenie Miasta Kłodzka na podstawie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Kłodzku”.

Urząd Miasta w Kłodzku
pl. Bolesława Chrobrego 1
57-300, Kłodzko
Wpłynęło dn. 2023-02-13

L.dz.3707.2023

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Kłodzku
Teresa Józefiak

AB 681

www.psse.klodzko.pl

www.psse.klodzko.ibip.wroc.pl

wiepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
ul. Stefana Okrzei 16
57-300 Kłodzko

**OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO ZA 2022 ROK
NA TERENIE MIASTA
KŁODZKA
NA PODSTAWIE DZIAŁALNOŚCI
POWIATOWEJ STACJI
SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNEJ
W KŁODZKU**

Kłodzko 2023 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. Ocena wybranych zagadnień epidemiologicznych	4
2. Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywności i żywienia	6
3. Ocena jakości wody i urządzeń wodociągowych	14
4. Obiekty użyteczności publicznej	15
5. Higiena dzieci i młodzieży	16
6. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	18
7. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	20
8. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	21
9. Działalność laboratoryjna	24
PODSUMOWANIE I WNIOSKI	25

WSTĘP

Do priorytetowych zadań działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Powiecie Kłodzkim a tym samym na terenie Miasta Kłodzka należą: kompleksowa ochrona zdrowia publicznego oraz zapobiegawczy i bieżący nadzór nad wszystkimi obszarami życia, mającymi bezpośredni lub pośredni wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców Miasta i Powiatu. 13 465 przeprowadzonych czynności kontrolnych, 5 144 badań i 10 349 oznaczeń, 2 851 wydanych decyzji, postanowień i specjalistycznych opinii - to niektóre tylko wielkości obrazujące całoroczny wysiłek organizacyjno-merytoryczny pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej.

W swojej działalności merytoryczno- kontrolnej pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w sposób szczególny zajmowali się warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia, obejmując swoim nadzorem zakłady zajmujące się produkcją, dystrybucją oraz zbiorowymżywieniem. Kontrolowane były zakłady w zakresie higieny pracy, placówki oświatowe w , których oceniano higienę procesów nauczania i wychowania oraz wypoczynku i rekreacji. Ze szczególną uwagą sprawdzane były ośrodki organizujące letni i zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży oraz zakłady opieki zdrowotnej, konsekwentnie egzekwując respektowanie obowiązujących w tym zakresie przepisów sanitarno-technicznych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kłodzku realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych. Zapewniamy jak najwyższy poziom realizacji zadań poprzez wdrożony zintegrowany system zarządzania jakością w oparciu o normy:

- PN-EN ISO 9001:2015 „Systemy zarządzania jakością- Wymagania.”;
- PN-EN ISO/IEC 17020:2012 „Ocena zgodności. Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”;
- PN-EN ISO/IEC 17025:2005+Ap.1:2007 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

I. OCENA WYBRANYCH ZAGADNIENI EPIDEMIOLOGICZNYCH

W 2022 roku PSSE w Kłodzku, prowadziła następujące działania:

- nadzór nad podmiotami leczniczymi,
- nadzór nad chorobami zakaźnymi, głównie nad zakażeniami COVID-19,
- nadzór nad szczepieniami ochronnymi.

Sytuacja epidemiologiczna w Kłodzku 2022 r.:

Analiza niektórych chorób zakaźnych w roku 2022 w odniesieniu do roku 2021.

Nazwa jednostki chorobowej	Rok 2021	Rok 2022
Zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	0	9
Biegunki do lat 2	12	52
Płonica (szkarlatyna)	0	2
Borelioza	1	4
Ospa wietrzna	0	34
WZW typu B - przewlekłe	1	1
WZW typu C	1	5
Świnka	0	0
Salmonelloza	1	2

Analiza porównawcza zachorowań w zakresie chorób zakaźnych w 2021 i 2022 roku wykazała, że nastąpił znaczny wzrost zachorowań na biegunki do lat 2 i ospę wietrzną. Pojawiły się zachorowania na szkarlatynę i zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy. Zarejestrowano również wzrost zachorowań na boreliozę, WZW C oraz salmonellozę.

Nie zarejestrowano ognisk zbiorowego zatrucia pokarmowego.

Pandemia Covid-19 ustąpiła. Po zmianie przepisów zdjęto restrykcje wobec zakażonych wirusem covid oraz osób z ich otoczenia.

Zakażenia szpitalne

Podmioty są zobowiązane do przesyłania sprawozdań – raportów rocznych.

W 2022 r. zarejestrowano 12 ognisk epidemicznych. Wystąpiły one w Szpitalu ZOZ Kłodzko. Czynniki wywołujące zachorowania to *Clostridium difficile* oraz *Klebsiella pneumoniae* NDM. Kontrole bieżące w ZOZ Kłodzko nie dały odpowiedzi na pytanie co jest przyczyną tak dużej ilości ognisk epidemicznych. Nie uzyskano jej również w trakcie rozmów z przewodniczącym Zespołu d.s. Zakażeń Szpitalnych i członkami Zespołu.

Szczepienia ochronne w 2022 r.

W 2022 r. szczepienia ochronne przebiegły bez zakłóceń spowodowanych pandemią COVID-19, zgodnie z kalendarzem szczepień.

W 2022 r. zarejestrowano 76 dzieci, których rodzice uchylają się od szczepień dziecka, co stanowi wzrost w stosunku do roku 2021, gdy odnotowano 69 takich rodziców. Prawdopodobnie liczba uchylających jest jeszcze większa ponieważ część rodziców nie szczepiących swoich dzieci wyrejestrowuje je z przychodni podstawowej opieki zdrowotnej. W przypadku uchylania się od obowiązkowych szczepień ochronnych, rodzice dzieci złożyli pisemne oświadczenia o odmowie poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym lub nie zgłaszali się w terminie na wezwanie do szczepienia.

Obserwuje się dużą ilość dzieci zaszczepionych preparatami wieloskładnikowymi, nabywanymi we własnym zakresie przez rodziców, będącymi zamiennikami szczepionek refundowanych przez Ministerstwo Zdrowia.

Podobnie jest wśród starszych pacjentów. Tutaj również następuje spadek szczepień zalecanych.

Punkty szczepień są wyposażone zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego.

Gospodarowanie szczepionkami prowadzone jest prawidłowo.

Stan sanitarny podmiotów leczniczych

W 2022 roku, w Kłodzku skontrolowano 8 podmiotów leczniczych. Wszczęto 4 postępowania administracyjne w stosunku do Szpitala ZOZ Kłodzko. Wydano 4 decyzje, w tym 3 dotyczące złego stanu technicznego.

II. STAN SANITARNO-HIGIENICZNY ZAKŁADÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Celem Sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia w 2022 r. było sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie Miasta Kłodzka poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej oraz edukacyjnej i zdrowotnej wobec kontrolowanych zakładów, zmierzającej do wyegzekwowania przestrzegania obowiązujących przepisów prawa krajowego i europejskiego w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.

Realizowano zadania z zakresu ochrony zdrowia ludzkiego poprzez doskonalenie skuteczności nadzoru nad bezpieczeństwem:

- żywności,
- dozwolonych substancji dodatkowych i innych składników żywności,
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności,
- warunków żywienia zbiorowego ludzi (w tym w szczególności dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty).

Podejmowane działania zmierzające do osiągnięcia powyższych celów opierały się, m.in. na:

- urzędowych kontrolach żywności,
- poborze próbek żywności do badań laboratoryjnych zgodnie z krajowym harmonogramem poboru w ramach Zintegrowanego Systemu Badania Żywności,
- prowadzeniu postępowania administracyjno-egzekucyjnego wobec tych, którzy nie przestrzegali warunków higienicznych i zdrowotnych w procesie produkcji oraz wprowadzania do obrotu handlowego żywności.

Przeprowadzono również kontrole interwencyjne w związku z informacjami i wnioskami otrzymywanymi od konsumentów.

Błędy żywieniowe - Jadłospisy

W 2022 roku ocenę żywienia przeprowadzono w 14 zakładach żywienia zbiorowego na terenie Miasta Kłodzka.

Oceny jakości żywienia dokonano w celu określenia jakości i sposobu żywienia na podstawie analizy jadłospisów dekadowych w następujących grupach obiektów:

a) stołówki w przedszkolach – 4 w tym, w systemie cateringowym – 3:

- Przedszkole nr 2, ul. Bohaterów Getta 4, 57-300 Kłodzko,
- Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP, ul. Wandy 6, 57-300 Kłodzko,
- Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” oddział AP – 1 oraz AP – 2, ul. Rodzinna 61 i 81, 57-300 Kłodzko,
- Punkt Wydawania Posiłków p/Niepublicznym Przedszkolu Przyjaciół Dzieci, ul. Przyjaciół Dzieci 3, 57-300 Kłodzko;

b) stołówki w szkolne – 4 w tym, w systemie cateringowym – 1:

- Szkoła Podstawowa nr 7, ul Sienkiewicza 61, 57-300 Kłodzko,
- Szkoła Podstawowa nr 3 ul. Jana Pawła II 4 , 57-300 Kłodzko,
- Szkoła Podstawowa im. Wł. St. Reymonta w Kłodzku, ul. Traugutta 1A, 57-300 Kłodzko,
- Punk Wydawania Posiłków p/Szkole Podstawowej nr 2, ul. Zamiejska 24, 57-300 Kłodzko;

c) bloki żywienia w żłobkach – 2 w tym, w systemie cateringowym – 2:

- Żłobek nr 2, ul. Bohaterów Getta 3, 57-300 Kłodzko,
- Klubu Dziecięcego „PSZCZÓŁKA” – Prywatny Punkt Opieki Dziecięcej ul. Rodzinna 91, 57-300 Kłodzko;

d) bloki żywienia w zakładach specjalnych i wychowawczych – 2:

- Całodobowa Opieka Wychowawcza dla dzieci i młodzieży, ul. dr. Janusza Korczaka 1, 57-300 Kłodzko,
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, ul. Rajska 1, 57-300 Kłodzko;

e) bloki żywienia w szpitalach – 1:

- Zespół Opieki Zdrowotnej, ul. Szpitalna 1a, 57-300 Kłodzko;

f) inne zakłady żywności– 1:

- Zakład Karny, ul. Bohaterów Getta 16, 57-300 Kłodzko,
- Baru „Dobrze”, Plac Bolesława Chrobrego 32, 57-300 Kłodzko.

Dokonując oceny jakościowej w części jadłospisów zalecono aby uwzględniono w nich:

- potrawy przyrządzane były z udziałem ryb, które są źródłem białka o cennym składzie aminokwasowym oraz niezbędnych w diecie wielonienasyconych kwasów

tłuszczowych i witaminy D (dot.: Zakładu Karnego w Kłodzku, Baru „Dobrze” w Kłodzku,

- porcję mleka w formie produktu mlecznego, napoju lub zupy mlecznych (dotyczy Zakładu Karnego w Kłodzku, Baru „Dobrze” w Kłodzku),
- ograniczenie potraw smażonych (dot.: Całodobowej Opieki Wychowawczej dla dzieci i młodzieży w Kłodzku),
- różnorodność serwowanych napojów do picia (dot.: Żłobka nr 2 w Kłodzku, Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłodzku),
- ograniczenie potraw wysoko przetworzonych i zastąpienie ich produktami własnej produkcji (dot.: Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłodzku),
- precyzyjne podawanie nazwy/rodzaju/składników serwowanych potraw i napojów (dot.: Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kłodzku),
- braku dodatku owoców i warzyw zarówno w postaci surowej i w formie przetworzonej (dot.: Klubu Dziecięcego „PSZCZÓŁKA” w Kłodzku, Zakładu Karnego w Kłodzku, Baru „Dobrze” w Kłodzku).

W związku z powyższym jadłospisy w w/w placówkach wymagały wprowadzenia korekt mających na celu poprawę ich jakości. Również w części z nich stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nieprecyzyjnego podawania informacji dla konsumentów o substancjach i produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji.

Szczególnym nadzorem objęto żywienie w placówkach oświatowych, w których sprawdzano czy stosowano zasady racjonalnego żywienia, zalecenia Instytutu Żywności i Żywienia, jak również czy spełnione zostały wymogi obowiązujących przepisów prawa żywnościowego.

Dokonując analizy sposobu żywienia w części ocenianych jadłospisów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

a) przedszkola:

- braku urozmaicenia podawanego pieczywa (Punkt Wydawania Posiłków p/Niepublicznym Przedszkolu Przyjaciół Dzieci w Kłodzku),
- małej częstotliwości podawania produktów z grupy „nasiona roślin strączkowych” (Punkt Wydawania Posiłków p/Niepublicznym Przedszkolu Przyjaciół Dzieci w Kłodzku, Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” w Kłodzku),
- braku w części posiłków dodatku warzywno-owocowego zarówno w formie surowej jak i przetworzonej (Punkt Wydawania Posiłków p/Niepublicznym Przedszkolu

- Przyjaciół Dzieci w Kłodzku, Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” w Kłodzku),
- nieprecyzyjnego podania nazwy/rodzajów serwowanych potraw/produktów (Punkt Wydawania Posiłków p/Niepublicznym Przedszkolu Przyjaciół Dzieci w Kłodzku, Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” w Kłodzku),
  - nieprecyzyjnego podawania informacji dla konsumentów o substancjach i produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji (Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka” w Kłodzku);
- b) szkoły:
- braku w części posiłków dodatku warzywno-owocowego zarówno w formie surowej jak i przetworzonej (Punkt Wydawania Posiłków p/Szkole Podstawowej nr 2 w Kłodzku),
  - nieprecyzyjnego podawania informacji dla konsumentów o substancjach i produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji (Punk Wydawania Posiłków p/Szkole Podstawowej nr 2 w Kłodzku).

Mając powyższe na uwadze planowane jadłospisy w części placówek przedszkolnych wymagały wprowadzenia działań korygujących mających na celu poprawę ich jakości jak również na w/w nieprawidłowości wszczęto postępowania administracyjne i wystawiono decyzje w celu wyegzekwowania obowiązków. Podjęte działania skutkowały tym, że na przestrzeni roku 2022 nieprawidłowości i zalecenia w zakresie jakości żywienia zostały w większości wyegzekwowane.

Interwencje

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kłodzku w 2022 r. wpłynęło 5 wniosków i 8 zgłoszeń anonimowych od konsumentów, dotyczących nieprawidłowości przy produkcji i obrocie żywnością z Miasta Kłodzka.

W zakładach, do których odnosiły się zarzuty przeprowadzono urzędowe kontrole interwencyjne, w wyniku których w 3 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa żywności i żywienia.

Dotyczyły one:

- nieprawidłowego noszenia maseczek ochronnych przez personel,
- nie zachowania higieny przez personel,

- wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości i po terminie przydatności do spożycia,
- nieprawidłowego stanu sanitarnego zakładu.

W zakładach, w których stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono mandaty karne. Ponadto wszczęto postępowania administracyjne, co skutkowało tym, że na przestrzeni 2022 r. część zaleceń została wyegzekwowana.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny informuje, że w 2022 roku kierujący placówką oświatową- Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka”, ul. Rodzinna 61,81 w Kłodzku uniemożliwił i utrudnił przeprowadzenie kontroli w wyżej wymienionym zakładzie. Po parokrotnych nieskutecznych próbach podjęcia czynności kontrolnych, w miesiącu czerwcu przedstawiciele PPIS w Kłodzku przeprowadzili urzędową kontrolę żywności w w.w. zakładzie, w zakresie spełnienia wymagań prawa żywnościowego dotyczącego wydawania posiłków (śniadanie, obiad, podwieczorek) dostarczanych w ramach cateringu z Fundacji Mały i Duży do oddziałów przedszkolnych AP – 1, ul. Rodzinna 61 oraz AP– 2 ul. Rodzinna 81 należących do Niepublicznego Przedszkola „Akademia Przedszkolaka”. Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w obecności nauczyciela, osoby upoważnionej pisemnie przez dyrektora przedszkola. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne w zakładzie oraz braki i uchybienia w zakresie opracowanej i wdrożonej dokumentacji GHP/GMP i systemu HACCP. Przedstawiciel zakładu odmówił podpisania protokołu kontroli sanitarnej. W związku z powyższym zobowiązano dyrektora placówki do stawienia się w siedzibie PSSE w Kłodzku. Po odczytaniu i omówieniu wyników kontroli kierujący ww. zakładem odmówił podpisania protokołu kontroli i przyjęcia mandatu karnego.

W lipcu Burmistrz Miasta Kłodzko złożył wniosek do PPIS w Kłodzku o przeprowadzenie urzędowej kontroli żywności w Niepublicznym Przedszkolu „Akademia Przedszkolaka” ul. Rodzinna 61 i 81, 57-300 Kłodzko oraz w Fundacji Mały i Duży ul. Rodzinna 61, 57-300 Kłodzko, z uwagi na pisemne zgłoszenie nieprawidłowości przez byłych pracowników, dotyczące funkcjonalności zakładów m.in. w zakresie wyżywienia dzieci ww. placówce.

W związku z zarzutami ujętymi w w.w. wniosku w asyście funkcjonariuszy policji przedstawiciele PPIS w Kłodzku, tj. pracownicy Sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia oraz Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży podjęli kolejne nieskuteczne próby przeprowadzenia urzędowych kontroli.

Do dnia 31.12.2022 r. kierujący zakładem nie wskazał osoby upoważnionej do przeprowadzenia kontroli w zakładzie i nie udostępnił pomieszczeń bloku żywienia do przeprowadzenia kontroli w placówce.

W związku z utrudnianiem przeprowadzenia urzędowej kontroli żywności PPIS w Kłodzku złożył wniosek do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o nałożenie kary pieniężnej na kierującego obiektem, jak również skierowano wniosek do sądu w związku z odmową przyjęcia mandatu karnego.

Usterki i uchybienia:

Nadzór sanitarny:

Na terenie Miasta Kłodzka znajdują się zakłady produkujące żywność: piekarnie, ciastkarnie, oraz zakłady żywienia zbiorowego, tj.: restauracje, stołówki w szkołach i przedszkolach, jak również zakłady obrotu hurtowego i detalicznego.

Podczas urzędowych kontroli żywności najczęściej kwestionowano:

- brak opracowanych i wdrożonych zasad systemu HACCP, nieprzestrzeganie instrukcji GHP/GMP (dobrych praktyk higienicznych i produkcyjnych) głównie w zakresie mycia i dezynfekcji pomieszczeń, sprzętu, higieny osobistej personelu, zabezpieczenia przed szkodnikami, usuwania odpadów, zachowania segregacji,
- obecność środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia zakładu.

Za stwierdzony nieprawidłowy stan sanitarny nałożono mandaty karne.

Powtórne kontrole w tych zakładach wykazały realizację zaleceń wydanych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kłodzku.

Ocena działań w ramach systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach)

W 2022 roku w ramach systemów wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi produktami żywnościowymi i środkami żywienia zwierząt (RASFF) otrzymano łącznie 62 powiadomienia alarmowe i powiadomienia informacyjne.

W roku 2022 wycofano z obrotu i zwrócono do hurtowni lub magazynów centralnych w dziewięciu przypadkach kwestionowane środki spożywcze i produkty do kontaktu z żywnością.

W przypadku otrzymania powiadomienia – pracownicy Sekcji Bezpieczeństwa Żywności i Żywienia przeprowadzali w trybie pilnym, tj. do 48 godzin podejmowali postępowanie wyjaśniające, celem sprawdzenia, czy określona w powiadomieniu partia kwestionowanego środka spożywczego lub przedmiotu do kontaktu z żywnością znajduje się w obrocie.

Badania żywności.

Pobór próbek do badań w ramach monitoringu i urzędowej kontroli żywności.

Na terenie Miasta Kłodzka w 2022 roku pobrano do badań laboratoryjnych 114 próbek żywności oraz wyrobów do kontaktu żywnością w sklepach, hurtowniach, aptekach, drogeriach (m.in. w: sklepach sieci Biedronka, Dino, Żabka, Delikatesy Centrum, Rossmann, Carrefour, Lidl, w sklepie Bacówka, Rekiniek, punkcie Sprzedaży SFD przy Galerii Twierdza, HOME&YOU, RTV EURO AGD, w sklepie firmowym „Precel”, w hurtowniach: Czajka, Eurocash, Jot-Ł, ITUM Owoce, Zelki a także u producenta, tj. w Zakładzie Produkcyjnym MIM ul. Karola Miarki 12, Kłodzko).

Próbki badano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne,
- zawartość metali,
- WWA,
- furan,
- GMO,
- zawartość/obecność glutenu,
- napromienianie,
- substancje dodatkowe,
- migracja specyficzna (suma pierwszorzędowych amin aromatycznych oraz formaldehyd),
- zawartość białka oraz witamin i składników mineralnych,
- zawartość kofeiny,
- zawartość kwasów omega-3, omega-6, omega-9,

- zawartość związków mineralnych i witamin,
- zawartość alkaloidów sporyszu oraz mikotoksyn,
- pozostałości pestycydów,
- antybiotykooporność,
- zawartość histaminy,
- oceny prawidłowości oznakowania, a także badań w zakresie oznaczania jakościowego obecności niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji (syldenafil, tadalafil, wardenafil, sybutramina i ich analogów: winpocentyna, hupercyna, johimbina) oraz substancji zabronionych zgodnie z Listą Substancji i Metod Zabronionych Światowej Agencji Antydopingowej z 2022 r.

W wyniku dokonanej analizy mikrobiologicznej lodów z automatu pobranych w sklepie firmowym nr 3 Piekarni PRECEL przy ul. Wojska Polskiego 8 (w zakresie: *Salmonella* spp., *Listeria monocytogenes*, *Enterobacteriaceae*), stwierdzono liczbę bakterii z rodziny Enterobacteriaceae w 5-ciu pobranych próbkach w następujących ilościach: $8,7 \times 10^2$ jtk/g, $1,6 \times 10^2$ jtk/g, $2,0 \times 10^2$ jtk/g, $1,1 \times 10^2$ jtk/g, $2,3 \times 10^2$ jtk/g. W związku z powyższym przeprowadzono działania kontrolne w zakładzie, wydano decyzję zakazującą produkcji, a następnie- po otrzymaniu prawidłowego wyniku badań – zakończono postępowanie decyzją wygaszającą.

Produkt pn. „Mini Plum Tomatoes – Romantic for salads&more” pobrany w hurtowni ZELKI został zakwestionowany z uwagi na niewłaściwe oznakowanie- na opakowaniu pomidorków podano informacje dotyczące przedmiotowego środka spożywczego tylko w języku angielskim. Z uwagi na powyższe wszczęto postępowanie administracyjne oraz powiadomiono właściwego terenowo Inspektora Sanitarnego. Wyegzekwowano prawidłowe oznakowanie.

Analiza mikrobiologiczna próbek fileta z piersi kurczaka świeżego pobranych w sklepie Delikatesy P&J przy ul. K. Przerwy - Tetmajera 4A wykazała obecność *Salmonella* spp. (wykryte w 25 g). Również przeprowadzono działania kontrolne w w.w. zakładzie, a także powiadomiono właściwego terenowo Inspektora Sanitarnego, Inspektorat Weterynarii, producenta, dystrybutora oraz podjęto działania zgodnie z procedurą RASFF.

Po przeprowadzeniu badań w zakresie oznaczania jakościowego obecności niedeklarowanych aktywnych farmakologicznie substancji suplementu diety pn. „Show time sting v3.0 Iron horse series o smaku pomarańczowym” pobranym w punkcie sprzedaży SFD przy Galerii

TWIERDZA stwierdzono obecność niedeklarowanej substancji– sacharyny, o czym powiadomiono właściciela zakładu oraz właściwego terenowo Inspektora Sanitarnego.

III. OCENA JAKOŚCI WODY I URZĄDZEŃ WODOCIĄGOWYCH

Infrastruktura wodociągowa służąca zaopatrzeniu ludności w wodę.

W 2022 roku przedsiębiorstwo wodociągowe „Wodociągi Kłodzkie” Sp. z o. o, dostarczało wodę z wodociągu publicznego dla 28 034 odbiorców w Kłodzku w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia. Wielkość produkcji wody wodociągowej w 2022 roku wynosiła 5 300 m³/dobę. W zakresie prowadzonych procesów uzdatniania i dezynfekcji wody nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarny i higieniczny urządzeń służących do ujmowania i uzdatniania wody był prawidłowy. Woda w sieci wodociągowej była objęta stałą kontrolą przez podmiot wodociągowy w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej oraz przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2022 roku prowadzony był stały monitoring wody na sieci wodociągowej, co umożliwiło ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi. Zbadano 8 próbek wody pod względem mikrobiologicznym i fizyko-chemicznym w ramach nadzoru sanitarnego. W ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorca zarządzający wodociągiem publicznym w Kłodzku zbadał 11 próbek wody w zakresie parametrów grupy A i 4 próbki w zakresie parametrów grupy B zgodnie z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Stwierdzono pojedyncze przekroczenia parametrów fizyko-chemicznych, tj. mętności oraz jonów żelaza. Wdrożone przez przedsiębiorstwo wodociągowe działania naprawcze wyeliminowały nieprawidłowości. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku na podstawie wyników badań ocenił wodę dostarczaną mieszkańcom Miasta Kłodzka jako bezpieczną pod względem zdrowotnym. Przedsiębiorstwo wodociągowe prowadziło prawidłowo kontrolę wewnętrzną.

W 2022 roku woda dostarczana do odbiorców spełniała wymagania jakości dla wody przeznaczonej do spożycia.

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.

W wyniku prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2022 roku skontrolowano 128 obiektów użyteczności publicznej. Stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny w 5 obiektach użyteczności publicznej, tj. w pralni wodnej, w zakładzie pogrzebowym, w zakładzie karnym, w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej PSP oraz w ośrodku sportu i rekreacji. W 2 obiektach zastosowano karanie mandatowe. Kontrole sprawdzające wykazały usunięcie nieprawidłowości sanitarnych. W pozostałych skontrolowanych obiektach stwierdzono prawidłowy stan sanitarno-techniczny i porządkowy.

W wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej w krytej pływalni przy ul. Jana Pawła II w Kłodzku stwierdzono spełnienie wymagań pod względem sanitarno-technicznym i higienicznym. W ramach oceny rocznej jakości wody do kąpielii w pływalni Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarnej zbadał 10 próbek wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych oraz 4 próbki w zakresie bakterii - Legionella. sp. Stwierdzono pojedyncze przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych. Nieprawidłowości dot. jakości wody były natychmiastowo usuwane poprzez wzmożoną dezynfekcję, wymianę wody i płukanie instalacji obiegu wody. Zarządca krytej pływalni realizował kontrolę wewnętrzną zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalni.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku rozpatrzył 13 wniosków o podjęcie interwencji, w tym 3 dotyczące nieprawidłowości dot. gromadzenia odpadów komunalnych, 4 wnioski dot. złego stanu sanitarno- higienicznego w lokalach mieszkalnych, 2 wnioski dot. nieprawidłowej jakości wody, 2 wnioski dot. uciążliwości hałasu, 1 wniosek dot. obecności gryzoni oraz 1 dot. zapewnienia higieny w obiekcie użyteczności publicznej.

Przeprowadzone czynności kontrolne wykazały w 1 obiekcie zły stan sanitarno-higieniczny, 2 wnioski zostały przekazane do rozpatrzenia właściwym organom.

W pozostałych przypadkach czynności kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

V. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE w Kłodzku na terenie Miasta Kłodzka w 2022 r. obejmowała nadzorem placówki należące do Gminy Miejskiej Kłodzko:

- żłobki – 2,
- przedszkola – 4,
- szkoły podstawowe – 5,
- świetlice – 1 (nie skontrolowano).

W 2022 r. przeprowadzono kontrole w poszczególnych rodzajach obiektów:

- żłobki – 2 kontrole,
- przedszkola – 2 kontrole,
- szkoły podstawowe – 5 kontroli.

Stan techniczny placówek oświatowo–wychowawczych i powadzone postępowanie administracyjne:

W Żłobku nr 2 w Kłodzku ul. Bohaterów Getta 3 prowadzone postępowanie dotyczy doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego stolarki okiennej w pomieszczeniach żłobka.

W Przedszkolu nr 4 w Kłodzku ul. Bohaterów Getta 9 prowadzone postępowanie dotyczy:

- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian i sufitów w salach zabaw oddziału I, II, III, VII na parterze obiektu,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian i sufitu w pomieszczeniu intendenta na parterze obiektu,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian i sufitu w ciągu komunikacyjnym klatki schodowej biegnącej z parteru na I piętro obiektu w ciągu komunikacyjnym na I piętrze obiektu,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian i sufitu w szatni oddziału I i II przy wejściu od ulicy Szkolnej na parter obiektu.

W Szkole Podstawowej Nr 3 w Kłodzku ul. Jana Pawła II 4 postępowanie administracyjne dotyczy:

- ogrodzenia terenu szkoły od strony śmietnika i basenu,

- wyposażenia pracowni komputerowych w odpowiednią liczbę stanowisk komputerowych dla każdego ucznia w grupach korzystających z obowiązkowych zajęć komputerowych (budynek „A”),
- wyposażenia pomieszczeń oddziałów przedszkolnych i pomieszczeń świetlic (o wysokości pomieszczeń do 2,5 m) w wentylację mechaniczną (budynek „B”),
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian i sufitów w ciągach komunikacyjnych na I i II piętrze budynku oraz w ciągu komunikacyjnym –klatce schodowej prowadzącej z parteru na I piętro do sali korekcyjnej (budynek „A”),
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego paneli ściennych na I i II piętrze ciągu komunikacyjnego (budynek „A”).

W Szkole Podstawowej nr 6 ul. Bohaterów Getta 6 w Kłodzku postępowanie administracyjne dotyczy:

- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego stolarki okiennej w pawilonie,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego ścian w ciągach komunikacyjnych w budynku głównym i pawilonie, sali nr 3 świetlicy szkolnej, sanitariatach szkolnych, auli szkolnej i pomieszczeniu gospodarczym w budynku głównym,
- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego stolarki okiennej w budynku głównym.

W szkole Podstawowej nr 2 w Kłodzku ul. Zamiejska 24 wszczęto postępowanie administracyjne dotyczące:

- doprowadzenia do prawidłowego stanu technicznego schody komunikacji wewnętrznej w budynku „A”, schody wejściowe do części piwnicznej budynku „B” i schody zewnętrzne z podjazdem dla niepełnosprawnych oraz murki oporowe tych schodów.
- doprowadzić do prawidłowego stanu technicznego poprzez naprawę lub wymianę wykładzinę podłogową w sali nr 5,
- zapewnić prawidłowe natężenie oświetlenia ogólnego i miejscowego w pomieszczeniach szkoły.

Nie stwierdzono placówek funkcjonujących w budynkach o złym stanie sanitarno-higienicznym.

Substancje i preparaty chemiczne w szkołach.

Niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny skontrolowano w 4 szkołach. Nie stwierdzono nieprawidłowości, przechowywane prawidłowo. Placówki posiadają aktualne karty charakterystyki i wykazy znajdujących się na stanie substancji chemicznych i ich mieszanin.

Na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko funkcjonują placówki niepubliczne i prywatne nie należące do Gminy. Podczas kontroli w 2022 r. stwierdzono nieprawidłowości w 1 przedszkolu. Nałożono mandat karny wysokości 100 zł za: niedomyte, brudne dwa pojemniki na zabawki w sali zabaw i brudną matę z tworzywa sztucznego (na podłodze w sali zabaw).

Wypoczynek.

Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku obejmował również nadzorem sezonowe turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży. Zgodnie z elektroniczną bazą wypoczynku, na terenie Miasta Kłodzka zarejestrowano łącznie 5 turnusów wypoczynku zimowego i 20 turnusów wypoczynku letniego. Wypoczynek organizowano w Domu Wycieczkowym OSIR w Kłodzku ul. Kusocińskiego 2, Szkole Podstawowej nr 3 w Kłodzku i w Szkole Podstawowej nr 6 w Kłodzku. Skontrolowano 2 turnusy wypoczynku letniego. Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów wypoczynku nie budził zastrzeżeń.

VI. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Sekcja Higieny Pracy zajmuje się nadzorem nad warunkami bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, prowadzeniem postępowań w sprawie stwierdzenia chorób zawodowych, postępowań administracyjnych w sprawie środków zastępczych oraz nadzoru nad produktami kosmetycznymi i biobójczymi.

Największe zakłady pracy działające na terenie Miasta zajmują się: opieką zdrowotną, produkcją urządzeń elektrycznych, produkcją mebli i wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.

Dlatego też dominującymi czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy są: hałas, pyły, czynniki biologiczne i rakotwórcze.

Nadzorem w zakresie higieny pracy na terenie Miasta Kłodzko objętych jest 50 zakładów, zatrudniających 3676 pracowników. W 2022 roku przeprowadzono 30 kontroli w 24 zakładach. W skontrolowanych zakładach zatrudnionych jest 2089 osób, w tym 2 osoby pracujące w przekroczeniu normatyw higienicznych hałasu. Przekroczenia stwierdzono w 1 skontrolowanym zakładzie, gdzie pracodawca wdrożył program organizacyjno-techniczny, zmniejszający narażenie pracowników na hałas.

W 2022 roku wydano 8 decyzji nakazujących usunięcie uchybień na terenie Miasta Kłodzka w kontrolowanych zakładach pracy. Najczęściej stwierdzane uchybienia dotyczyły:

- braku badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- braku rejestrów czynników szkodliwych,
- braku kart pomiarów czynników szkodliwych,
- braku lub nieaktualnej oceny ryzyka zawodowego,
- braku rejestrów prac i pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych,
- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego.

Na terenie Miasta Kłodzka znajduje się 1 obiekt stosujący prekursor narkotykowy kategorii II (kwas siarkowy VI), stosowany do regulacji pH wody basenowej.

W 2022 roku zgłoszono 1 podejrzenie choroby zawodowej (zespół cieśni w obrębie nadgarstka prawego i lewego) pracownika zakładu znajdującego się na terenie Miasta Kłodzko. W 2022 roku nie stwierdzono chorób zawodowych pracowników zakładów z terenu Kłodzka.

W 2022 roku w ramach nadzoru nad produktami kosmetycznymi przestrzegania zakazu stosowania pirytionianu cynku przeprowadzono 3 kontrole oceny realizacji wymogów w zakresie udostępniania produktów kosmetycznych, w trakcie których analizie poddano skład 43 produktów kosmetycznych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W ramach współpracy z Komendą Powiatową Policji w Kłodzku udzielono informacji dotyczących obowiązków producentów wprowadzających produkty kosmetyczne do obrotu.

VII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

W 2022 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kłodzku w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na etapie opiniowania warunków realizacji przedsięwzięć nie wydawał żadnych opinii dla inwestycji na przedmiotowym terenie.

Na etapie postępowania w sprawie określenia potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko Burmistrz Kłodzka zwracał się o opinię dla kilku inwestycji.

PPIS w Kłodzku wydał opinię pisemną dla następujących inwestycji:

- Budowa Małej Elektrowni Wodnej na Kanale Ulgi (upust płuczący) w Kłodzku Dz. nr 58, obręb 0006 Twierdza, AM-4 w Kłodzku;
- Budowa Instalacji do Termicznego Przekształcenia Odpadów Medycznych o wydajności do 400 kg/h w Kłodzku;
- Budowa elektrowni wodnej „Mew Pilcz w km 1333+850 Nysa Kłodzka”. Budowa małej elektrowni wodnej wraz z infrastrukturą, ujęciem oraz odprowadzeniem wody, zabudowie istniejącego progu wodnego, jazem powłokowym w km 133+850 na rzece Nysa Kłodzka, budowa przepławki dla ryb, budowa stacji transformatorowej wraz z przyłączem energetycznym oraz budowa przenoski dla kajaków, planowanego do realizacji na dz. nr 4/3, 8, 2, 5, 10 oraz 1/1 obręb Zagórze w Kłodzku.

Dla jednej inwestycji, tzn. - Likwidacji starej i budowy nowej sieci wodociągowej dla Zadania 2B.1/1. (Ochrona przeciwpowodziowa doliny rzeki Nysy Kłodzkiej), PPIS w Kłodzku po analizie zgromadzonych materiałów skorzystał z art. 78 ust. 4 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i nie miał zastrzeżeń.

W 2022 r. PPIS w Kłodzku nie uzgadniał zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganej w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla przedmiotowego terenu jak również nie uzgadniał zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kłodzka.

W 2022 r. PPIS w Kłodzku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganej w prognozie oddziaływania na środowisko ustaleń projektów zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla:

- obszaru położonego w rejonie ulic: Stanisława Wyspiańskiego, Juliusza Słowackiego, Piastowskiej, Władysława Reymonta, Grunwaldzkiej, Mikołaja Reja i Kwiatowej oraz wzdłuż zachodniej granicy Miasta Kłodzka,
- obszaru położonego w rejonie ulic Janusza Kusocińskiego, Bohaterów Getta, Tadeusza Kościuszki, kanału Młynówka oraz ulicy Gustawa Morcinka w Kłodzku.

W roku 2022 Burmistrz Miasta Kłodzka zwrócił się z prośbą o zaopiniowanie dwóch projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla Miasta Kłodzka – dla jednego z nich PPIS w Kłodzku wydał opinię w formie pisemnej:

- dla obszaru położonego między obwodnicą miasta Kłodzka, ulicami Dusznicką, Letnią i terenami rolniczymi.

Natomiast dla obszaru położonego między ul. Jacka Malczewskiego, rzeką Nysą Kłodzką, ul. Połabską, ul. Juliusza Słowackiego w Kłodzku, po analizie zgromadzonych materiałów skorzystał z art. 78 ust. 4 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i nie miał zastrzeżeń.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

W 2022 roku działalność Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia wynikała z kierunków określonych przez Głównego Inspektora Sanitarnego, założeń Narodowego Programu Zdrowia, Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz obecnej sytuacji epidemiologicznej i bieżących potrzeb środowiska lokalnego.

Poniższe działania realizowane są w ramach „Powiatowego Programu Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2022-2025”.

1. „ARS, czyli jak dbać miłość”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Program kształtuje prozdrowotne postawy i zachowania młodych ludzi. Ogranicza podejmowanie przez nich ryzykownych zachowań, co w konsekwencji wpływa korzystnie na zdrowie i jakość życia przyszłych rodziców i ich potomstwa	Ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodząca w dorosłe życie	Uczniowie klas I-IV szkół ponadpodstawowych	-	330
2. „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Program opiera się na kształtowaniu właściwych postaw i zachowań. Pozwala młodzieży skutecznie radzić sobie z problemami życiowymi. Wyposaża ich w wiedzę i umiejętności wpływające na jakość życia i dobre funkcjonowanie w sferze fizycznej, psychicznej oraz społecznej	Zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę	Uczniowie klas I-IV szkół ponadpodstawowych i rodzice	783	1113
3. „Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Działania programowe realizowane są w oparciu o Harmonogram realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS opracowany na lata 2022-2026”. Zapewnia odpowiedni dostęp do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS oraz promocję testowania w kierunku HIV	Wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiany postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie i życie	Uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych i I-III szkół ponadpodstawowych	1250	607
4. „Bieg po zdrowie”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Program zapobiega inicjacji tytoniów wśród dzieci i młodzieży, pokazuje atrakcyjność życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego	Zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów	Uczniowie klas IV szkoły podstawowej, rodzice	-	87

5. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Kształtowanie właściwych postaw prozdrowotnych w zakresie właściwego żywienia już od najmłodszych lat z uwzględnieniem czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne	Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat	Dzieci w wieku 4-6 lat	-	45
6. „Czyste Powietrze Wokół Nas”					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Programu stanowi pierwsze, bardzo ważne ogniwo edukacji antytytoniowej dzieci. Umożliwia wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy	Kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi	Dzieci w wieku 5 lat	-	45
7. Nowe substancje psychoaktywne					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Promowanie działań mających wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz zwrócenie uwagi na konsekwencje zdrowotne i prawne związane z zażywaniem nowych substancji psychoaktywnych	Kształtowanie świadomości uczniów na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych	Uczniowie szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych	1214	1113
8. Światowy Dzień Zdrowia					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Zwrócenie uwagi na problemy w obszarze zdrowia publicznego na świecie	„Nasza planeta, nasze zdrowie”	Uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych i pracownicy szkół	-	2360
9. Światowy Dzień bez Tytoniu					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Zwrócenie uwagi na szkodliwość palenia tytoniu	„Tytoń: Zagrożenie dla naszego środowiska”	Uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, pracownicy szkół	130	986

10. <i>Światowy Dzień Rzucania Palenia</i>					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Promocja zdrowego stylu życia wolnego od dymu tytoniowego	Zwiększenie świadomości nt. skutków zdrowotnych związanych z paleniem tytoniu oraz zachęcenie palaczy do zerwania z nałogiem	Uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, pracownicy szkół	1245	1064
11. <i>Miesiąc profilaktyki raka piersi</i>					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Zachęcanie kobiet do badań profilaktycznych tj. samobadania piersi, badań lekarskich, badań mammograficznych	Zwiększenie poziomu wiedzy kobiet na temat profilaktyki raka piersi	Uczniowie szkół ponadpodstawowych, pracownicy szkół	342	241
12. <i>Profilaktyka COVID-19</i>					
	Opis interwencji	Cel/ hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2	Kształtowanie nawyków przestrzegania reżimu sanitarnego	Uczniowie szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, pracownicy szkół	1871	764
13. <i>Światowy Dzień AIDS</i>					
	Opis interwencji	Cel/hasło interwencji	Adresaci	Zasięg	
				2021	2022
	Zachęcenie do testowania w kierunku HIV, obalenie stereotypów i mitów dotyczących wirusa	"Jedyny taki test"	Uczniowie szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, pracownicy szkół	-	228

Podsumowanie

W ramach prowadzonej działalności oświatowo-zdrowotnej w 2022 roku kontynuowana była współpraca z placówkami oświatowymi.

IX. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kłodzku obejmuje swoim nadzorem badawczym trzy powiaty: kłodzki, dzierzoniowski i ząbkowicki.

Wykonywane badania to :

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania skuteczności procesów sterylizacji,
- badania próbek na nosicielstwo *Salmonella*, *Shigella* (badania do orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych).

W 2022 roku laboratorium poddane było kolejnej ocenie w nadzorze przeprowadzonej przez przedstawicieli Polskiego Centrum Akredytacji. Wyniki oceny to potwierdzenie spełnienia kompetencji technicznych w zakresie metod dotychczas akredytowanych. Wykaz metod akredytowanych wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Kłodzku zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium badawczego Nr AB 681 dostępnym na stronie www.pca.gov.pl.

Corocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie naszego personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

Utrzymywany w Oddziale Laboratoryjnym system zarządzania, którego zgodność z dokumentami odniesienia potwierdza Polskie Centrum Akredytacji w trakcie kolejnych ocen pozwala wykonywać, na odpowiednim poziomie zadania w ramach istniejących struktur zintegrowanej bazy laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa dolnośląskiego.

W roku 2022 roku w Oddziale laboratoryjnym wykonano:

- 3 056 badań próbek w ramach prac nadzorowych (mikrobiologia wody, chemia wody, bakteriologia lekarska) oraz 8 261 oznaczeń,
- 5 603 badań próbek w ramach rachunku dochodów własnych (mikrobiologia wody, chemia wody, bakteriologia lekarska) oraz 12 870 oznaczeń.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W zakresie chorób zakaźnych ilość zachorowań i zakażeń wykazują tendencję wzrostową po ustąpieniu pandemii COVID-19.

Ilość osób uporczywie uchylających się od szczepień w porównaniu do roku 2021 wzrosła. Osoby uchylające się od szczepień stanowią obecnie największe zagrożenie epidemiologiczne.

Stan sanitarny skontrolowanych podmiotów leczniczych w 2022 r. był w większości podmiotów dobry. Stan techniczny ZOZ Kłodzko wymaga poprawy. Niepokoi również duża ilość ognisk epidemicznych w ZOZ Kłodzko.

W 2022 roku w obiektach użyteczności publicznej nie wystąpiły sytuacje dot. złego stanu sanitarnego stanowiące zagrożenie dla zdrowia ludzi.

W 2022 roku liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych utrzymuje się na podobnym niskim poziomie. Kontrole zakładów pracy wykazały uchybienia związane z brakiem monitoringu środowiska pracy, braku badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego.

Działania Gminy Miejskiej Kłodzko powinny zmierzać do poprawy stanu technicznego budynków oświatowych i wypoczynkowych, w celu zapewnienia bezpiecznego i higienicznego pobytu w nich dzieci.

W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności i żywienia nadal kontynuowany będzie zintensyfikowany nadzór nad zakładami produkcji i obrotu żywnością, zakładami żywienia zbiorowego zamkniętego i otwartego.

W obiektach żywieniowo-żywnościowych stan sanitarny ulega pozytywnym zmianom. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno-technicznego zakładów, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie oraz wdrożenia i funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP). Sprawowany nad zakładami nadzór sanitarny przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa konsumentów spożywających wyprodukowaną i wprowadzoną do obrotu żywność.

WYDZIAŁ INŻYNIERII MIEJSKIEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

1. OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA

Usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2022 r. świadczyło konsorcjum firm:

Lider konsorcjum ENERIS Surowce S.A, ul. Zagnańska 232 a, 25-563 Kielce oraz firma ENERIS Ekologiczne Centrum Utylizacji Sp. z o.o., Rusko 66, 58-120 Jarosłów, jako partner konsorcjum.

W ramach zawartego kontraktu z firmą ENERIS usługa odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko obejmowała:

1. odbieranie z wszystkich nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości mieszanych zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko odpadów komunalnych zmieszanych wraz z ich zagospodarowaniem w instalacji komunalnej, na zasadach określonych w art. 9e ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
2. odbieranie z wszystkich nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości mieszanych zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko odpadów komunalnych zebranych selektywnie zawierających frakcje: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, bioodpadów wraz z ich zagospodarowaniem na zasadach określonych w art. 9e ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
3. odbieranie opadów komunalnych zebranych w ramach uzupełniającego systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z przekazaniem ich do zagospodarowania na zasadach określonych w art. 9e ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
4. zapewnienie właścicielom nieruchomości świadczenia odpłatnej usługi odbierania, transportu i zagospodarowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgromadzonych w odpowiednim, podstawionym przez Wykonawcę, pojemniku do zbierania odpadów budowlanych, wraz z ich zagospodarowaniem na zasadach określonych w art. 9e ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
5. odbieranie mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon wraz z ich zagospodarowaniem na zasadach określonych w art. 9e ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
6. zapewnienie właścicielom nieruchomości możliwości najmu, dzierżawy zakupu lub przyjęcia w innej formie posiadania pojemników lub kontenerów do zbierania odpadów komunalnych;
7. zapewnienie właścicielom nieruchomości możliwości zakupu worków do zbierania odpadów;
8. zapewnienie właścicielom nieruchomości możliwości świadczenia usługi mycia, dezynfekcji oraz dezynsekcji i napraw technicznych pojemników na odpady komunalne;
9. opracowanie harmonogramu odbioru odpadów komunalnych.
10. prowadzenie dokumentacji związanej z działalnością objętą przedmiotem zamówienia.

W 2022 roku firma ENERIS zapewniała właściciela nieruchomości odpłatną usługę odbierania, transportu i zagospodarowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgromadzonych w odpowiednim, podstawionym przez firmę pojemniku do zbierania tego typu odpadów – brak było jednak zleceń od mieszkańców miasta Kłodzka na taką usługę, usługa w 2022 roku nie była realizowana.

Firma zapewniała właścicielom nieruchomości również możliwość najmu, dzierżawy, zakupu lub przyjęcia w innej formie posiadania pojemników lub kontenerów do zbierania odpadów komunalnych, w 2022 roku w ilości 36 sztuk.

W Biurze Obsługi Klienta na ul. Objazdowej 12 w Kłodzku była możliwość zakupu worków do zbierania odpadów, sprzedaż worków w 2022 roku to 1100 sztuk.

Firma zapewniała też właścicielom nieruchomości możliwość świadczenia usługi mycia, dezynfekcji oraz dezynsekcji i napraw technicznych pojemników na odpady. W 2022 r. łącznie zrealizowano usługę mycia i dezynfekcji pojemników w ilości 6 usług, nie było zleconych napraw technicznych pojemników na odpady - usługa ta nie była realizowana przez firmę ENERIS. W przypadku odpadów ulegających biodegradacji była możliwość zagospodarowania ich w przydomowych kompostownikach w przypadku zabudowy jednorodzinnej, co wiązało się z ulgą w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 2 zł za każdego mieszkańca.

Na obszarze Gminy Miejskiej Kłodzko, na ul. Sierpowej w Kłodzku w 2022 roku funkcjonował punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych - PSZOK. Utworzenie i prowadzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko powierzono *Zakładowi Oczyszczania Miasta Sp. z o.o. mieszczącemu się przy ul. Metalowców 4 w Świdnicy*. Wykonawca ten został w 2021 r. wyłoniony w ramach przetargu nieograniczonego. Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych jest nieodpłatny dla mieszkańca Gminy Miejskiej Kłodzko, który odprowadza do gminy należną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W 2022 roku prowadzona była przez pracowników merytorycznych Urzędu Miasta w Kłodzku kontrola w terenie, mająca na celu weryfikację prawidłowości w zasadach segregacji odpadów komunalnych przez mieszkańców Gminy Miejskiej Kłodzko. Regularnie prowadzona była też kontrola realizacji zapisów umowy na odbiór odpadów komunalnych, sprawdzana była również prawidłowość i rzetelność wykonania zadań powierzonych Wykonawcy, prowadzona była też kontrola jakości świadczonych usług w zakresie tworzenia i prowadzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, na ul. Sierpowej w Kłodzku. W trybie ciągłym prowadzona była kontrola umów na odbiór odpadów komunalnych wśród właścicieli nieruchomości niezamieszkałych zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, na których powstają odpady komunalne. Kontrola miała na celu sprawdzenie pod względem formalnym faktu posiadania aktualnych i zawartych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2021.poz.888) oraz zapisami regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminach umów. Zespół ds. gospodarki komunalnej prowadził w trybie ciągłym ewidencję zawartych umów na odbiór odpadów komunalnych. Przeprowadzone zostały wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej w Kłodzku kontrole w terenie, weryfikujące fakt posiadania umowy na odbiór odpadów komunalnych z wybranym przedsiębiorcą. Kontroli podlegały dowody uiszczenia opłaty za ostatnie 3 miesiące wykonanej usługi odbioru odpadów oraz sprawdzano miejsca usytuowania pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych na terenie posesji.

Zgodnie z Planem Kontroli realizowana była kontrola wypełnienia obowiązków podmiotów wpisanych do rejestru działalności regulowanej prowadzonej przez Burmistrza Miasta Kłodzka, odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu nieruchomości Gminy Miejskiej Kłodzko. W 2022 roku trwały prace nad stworzeniem Planu Kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz przygotowaniem ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Trwały też działania informacyjne skierowane do mieszkańców Gminy Miejskiej Kłodzko, w sprawie obowiązku korzystania z PSZOK-u na ul. Sierpowej w Kłodzku w przypadku chęci zdeponowania odpadów innych niż odbierane przez firmę ENERIS w ramach systemu świadczonych usług.

W 2022 roku przeprowadzono liczne działania informacyjne skierowane do mieszkańców Gminy Miejskiej Kłodzko w sprawie poprawności w segregacji odpadów komunalnych oraz zasadach ich klasyfikacji. Nawiązano stały kontakt ze Spółdzielnią Mieszkaniową w Kłodzku, Wspólnotami Mieszkaniowymi i Zarządcami Nieruchomości, w zakresie rozpowszechniania zasad segregacji odpadów komunalnych. Zespół ds. gospodarki odpadami tutejszego urzędu ściśle współpracował też z kłodzkimi szkołami oraz Radnymi Rady Miejskiej w Kłodzku, będącymi organizatorami oraz koordynatorami wszelkich działań na rzecz upowszechniania troski o środowisko. Udostępniono mieszkańcowi Gminy Miejskiej Kłodzko darmową aplikację Eco Harmonogram, umożliwiającą m.in. poprawną klasyfikację odpadów oraz dostęp do aktualności oraz harmonogramów wywozu odpadów komunalnych w danym roku.

Gmina Miejska Kłodzko współpracowała z dwoma kłodzkimi aptekami w zakresie zapewnienia mieszkańcom miasta punktów, gdzie mogli oddać przeterminowane leki (produkty lecznicze, wyroby medyczne) oraz zużyte strzykawki i igły. Podpisano umowę z firmą odbierającą i transportującą wskazane odpady zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami prawa.

2. INFORMACJA O STANIE CZYSTOŚCI POWIETRZA I OCHRONIE ŚRODOWISKA

W roku 2022 uchwalony został „**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Kłodzko na lata 2022- 2025 z perspektywą do roku 2029**”, jest to jeden z podstawowych instrumentów zarządzania ochroną środowiska. Obejmuje on nie tylko rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, ale również propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Dodatkowo w roku 2022 przeprowadzono **Aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest** wraz z warstwą obrysów obiektów z przypisanymi do obiektu atrybutami: numerem działki ewidencyjnej i numerem obrębu ewidencyjnego i wprowadzono te dane do Bazy Azbestowej – zadanie zostało zakończone 28 września 2022 r., a realizowane było w ramach udziału w Konkursie Azbest 2022 organizowanym przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii dla JST. **Na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko masa wszystkich wyrobów pozostająca do usunięcia (w kg) to 520 993.**

W roku 2022 udzielono dotacji celowej z budżetu Gminy Miejskiej Kłodzko na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z ochroną środowiska tj. usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko (zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr XLIV/411/2022 Rady Miejskiej w Kłodzku z dnia 19 maja 2022 r.), łączna kwota udzielonych dotacji to 24 911, 49 zł i usunięto 23,68 Mg odpadów.

W dniu 02.02.2023 r. podpisano umowę z firmą Eko-Team Konsulting na wykonanie opracowania „Aktualizacji Programu usuwania azbestu z terenu Gminy Miejskiej Kłodzko z perspektywą do 2032 r.

4)W momencie posiadania przez Gminę łącznie aktualnej Bazy Azbestowej oraz Aktualnego Programu usuwania azbestu możemy składać wnioski i brać udział w ogólnopolskich programach finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest ogłaszanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Powietrze atmosferyczne

Na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko dominują antropogeniczne źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (energetyczne spalanie paliw, komunikacja). Spalanie paliw kopalnych i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.

Monitoring jakości powietrza w województwie dolnośląskim realizowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Ocena poziomów substancji w powietrzu wykonywana jest na podstawie pomiarów prowadzonych w ramach wojewódzkiej sieci monitoringu powietrza, w skład której wchodzi: automatyczne stacje pomiarów jakości powietrza, stacje manualne (oznaczenia wykonywane w laboratoriach), stacje mobilne oraz punkty pomiaru zanieczyszczenia powietrza metodą pasywną. Od czerwca 2009 r. na terenie Kłodzka działa automatyczna stacja monitoringu jakości powietrza zlokalizowana przy ul. Szkolnej 8. Od momentu oddania stacji do użytku wyniki pomiarów jakości powietrza w Kłodzku są dostępne dla każdego mieszkańca w trybie ciągłym na stronie internetowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu (<http://air.wroclaw.pios.gov.pl>).

Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska na podstawie wyników pomiarów prowadzonych na stacjach Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ) co roku, w terminie do 30 kwietnia, dokonuje oceny jakości powietrza w danym województwie za poprzedni rok kalendarzowy, stąd informacja roczna dotycząca stanu powietrza atmosferycznego dla Gminy Miejskiej Kłodzko za 2022 rok, jest obecnie w przygotowaniu.

Wyniki pomiarów z ostatnich lat przedstawiono w tabeli poniżej. Na czerwono zaznaczono przekroczenia poziomów dopuszczalnych.

Wskaźnik	Wartość			
	2018	2019	2020	2021
Dwutlenek siarki				
4 maks. stężenie średnie 24-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	24	19	-	-
Poziom dopuszczalny stężenia 24-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	125			
Liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężenia 24-godzinne	0	0	-	-
Dopuszczalna częstość przekraczania w roku kalendarzowym stężenia 24-godzinne	3			
25 maks. stężenie średnie 1-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	44	32	-	-

Wskaźnik	Wartość			
	2018	2019	2020	2021
Poziom dopuszczalny stężenia 1-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	350			
Liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężenia 1-godzinne	0	0	-	-
Dopuszczalna częstość przekraczania w roku kalendarzowym stężenia 1-godzinne	24			
Dwutlenek azotu				
Stężenie średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	16	13	11,9	13
Poziom dopuszczalny stężenia średniego rocznego [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	40			
19 maks. stężenie 1-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	73	67	55,2	67
Poziom dopuszczalny stężenia 1-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	200			
Liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego stężenia 1-godzinne	0	0	0	0
Dopuszczalna częstość przekraczania w roku kalendarzowym stężenia 1-godzinne	18			
Ozon				
Średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	53	50	45	brak danych
Stężenie maksymalne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	154	140	131	brak danych
Poziom docelowy średnia 8-godz. [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	120			
Liczba dni z przekroczeniami poziomu docelowego	37	11	4	5
Średnia liczba dni z przekroczeniami poziomu docelowego z ostatnich 3 lat	25,0	20,7	17,3	7,5
Dopuszczalna średnia liczba dni z ostatnich 3 lat z przekroczeniami poziomu docelowego	25			
Pył zawieszony PM10				
Stężenia średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	33	29	23,3	32
Poziom dopuszczalny dla stężenia średniego rocznego [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	40			
36 maks. stężenie 24-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	60	60	46	69
Poziom dopuszczalny stężenia 24-godzinne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	50			
Liczba dni z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego	55	47	25	50
Dopuszczalna liczba dni z przekroczeniami stężeń 24-godzinnych	35			
Pył zawieszony PM2,5				
Stężenia średnie roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	-	-	18,9	28
Poziom dopuszczalny dla stężenia średniego rocznego [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	25		20	

Dwutlenek siarki

Nie zarejestrowano przekroczeń norm jakości powietrza określonych dla dwutlenku siarki, które były znacznie niższe od dopuszczalnych. Od 2018 r. występuje podobny poziom stężeń SO_2 .

Dwutlenek azotu

Największy wpływ na emisje tlenków azotu mają spaliny z transportu samochodowego. Pomiary nie wykazały przekroczeń stężeń dopuszczalnych (średnia roczna wynosi ok. 30% normy) i niskie zanieczyszczenie powietrza dwutlenkiem azotu. Pomiary realizowane w latach 2011–2021 wykazują stopniowe zmniejszanie poziomu zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem azotu. W porównaniu do 2011 r. stężenia zmniejszyły się o ok. 40 %. W porównaniu do 2020 r., w 2021 r. nastąpił wzrost stężeń średniorocznych NO₂.

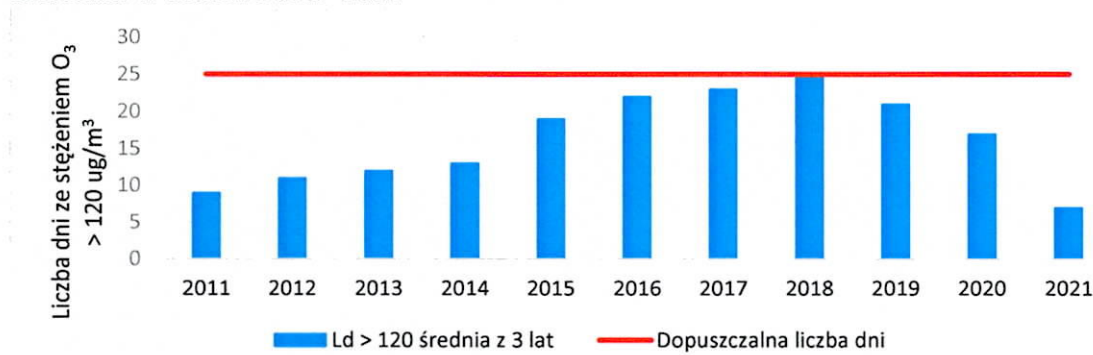
Zmiany poziomu stężeń średniorocznych NO₂ rejestrowane w Kłodzku w latach 2011–2021

Ozon

W 2021 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu. W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego, który nie dopuszcza żadnych dni ze stężeniami ozonu powyżej 120 µg/m³, w 2021 r. stwierdzono przekroczenia we wszystkich stacjach pomiarowych w województwie dolnośląskim, w tym w stacji Kłodzko – Szkolna. Jako główne przyczyny przekraczania poziomu docelowego i długoterminowego ozonu wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz emisję prekursorów ozonu, zwłaszcza z sektora transportu samochodowego. Różnice w tych czynnikach występujące w kolejnych latach wpływają na dużą zmienność stężeń ozonu w wieloletiu.

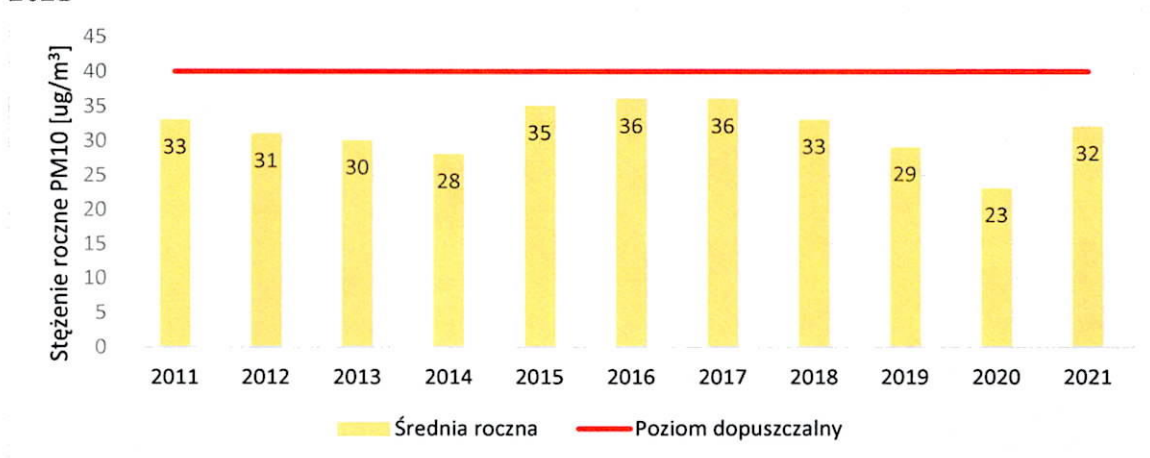
Przebieg uśrednionej dla 3 lat liczby dni z przekroczeniami poziomu docelowego ozonu w Kłodzku w latach 2011- 2021

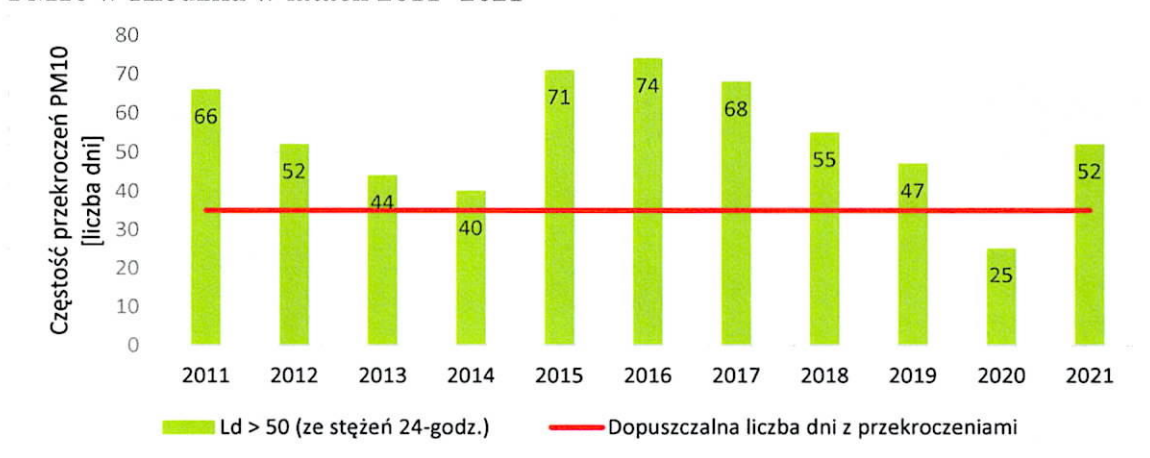
Pył zawieszony PM10

Stężenia PM10 zależą przede wszystkim od emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw do celów grzewczych – rodzaju i ilości spalanego paliwa oraz sprawności stosowanych urządzeń grzewczych. W rezultacie w sezonie grzewczym stacja w Kłodzku rejestrowała ponad 2-krotny wzrost stężeń. Znaczącym źródłem emisji pyłu jest również transport drogowy – pył emitowany jest podczas spalania paliw w silnikach pojazdów, ścierania okładzin, opon oraz jest wtórnie unoszony z dróg. Najwyższe stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 rejestrowane były w Kłodzku w styczniu i w lutym oraz w grudniu, kiedy stężenia 24-godzinne przekroczyły poziom alarmowy (150 mg/m^3).

Przebieg wartości średniej rocznej stężenia pyłu PM10 w Kłodzku w latach 2011–2021

Przebieg liczby dni z przekroczeniami 24-godz. poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 w Kłodzku w latach 2011- 2021

Pył zawieszony PM2,5

Wskaźnik pyłu PM 2,5 badany jest od roku 2020. Stężenie średnioroczne wyniosło wówczas 95% normy. Natomiast w 2021 r. zarejestrowane, ponadnormatywne stężenie tego wskaźnika było najwyższe w województwie. Tak jak w przypadku pyłu zawieszonego PM10 wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM2,5 wskazują na źródła grzewcze jako główną przyczynę nadmiernego zanieczyszczenia powietrza.

Benzo(a)piren

Na terenie powiatu kłodzkiego pomiary stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10 wykonywane były na stacji w Nowej Rudzie, gdzie w 2020 r. stwierdzono ponad 10-krotne przekroczenie poziomu docelowego wynoszące 1 ng/m^3 , a w 2021 r. 15-krotne przekroczenie – w obu przypadkach najwyższe w województwie dolnośląskim. Z obliczeń modelowych wynika, że przekroczenia stężenia docelowego B(a)P wystąpiły na obszarze większości gmin województwa dolnośląskiego, w tym na terenie wszystkich gmin powiatu kłodzkiego. Kłodzko zostało zakwalifikowane do obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu, celu długoterminowego ozonu, poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 oraz dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10. Głównym źródłem zanieczyszczeń B(a)P jest emisja z gospodarstw domowych – korzystanie z niskosprawnych kotłów i spalanie paliw niskiej jakości oraz odpadów. Realizacja działań takich jak termomodernizacje budynków, modernizacje źródeł grzewczych (którym może sprzyjać wysoki stopień zgazyfikowania miasta), rozwój instalacji OZE, energetyki prosumenckiej, wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia oraz kogeneracja ciepłowni i podłączanie nowych odbiorców do sieci ciepłowniczej pozwolą na ograniczenie zużycia materiału opałowego, a tym samym dalszą redukcję emisji szkodliwych substancji, zmniejszenie ilości odpadów (popiołu), a także podniosą komfort życia mieszkańców i uniezależnią lokalnych użytkowników od krajowej sieci energetycznej.

W 2022 roku otrzymano z GIOŚ 19 informacji i alertów dotyczących przekroczenia poziomów lub ryzyka przekroczenia poziomów alarmowych lub istotne przekroczenia (ponad 200 %) poziomów dopuszczalnych na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko. Informacja każdorazowo przekazywana jest drogą elektroniczną (e-mail) na ustalone adresy właściwych instytucji, szkół, szpitali, służb i osób odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe. Informacje o przekroczeniu poziomów substancji w powietrzu lub otrzymaniu alertu o ryzyku przekroczenia tego poziomu umieszczane są na stronie internetowej miasta Kłodzko.

Hałas

Na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko największym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny. Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie Kłodzka na przestrzeni lat ulega zwiększeniu. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Największy poziom hałasu może występować na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkiej. Drogi te charakteryzuje duży udział pojazdów ciężkich. Drogi powiatowe i gminne charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu.

Co 5 lat przez GDDKiA, prowadzi generalny pomiar ruchu, którego celem jest uzyskanie najważniejszych parametrów oraz charakterystyk ruchu drogowego dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich objętych pomiarem. Ostatni był przeprowadzony w latach 2022- 2021 i obejmował odcinki dróg krajowych przebiegających przez teren Kłodzka.

W ostatnich latach nie były prowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary hałasu komunikacyjnego prowadzi także GDDKiA, opracowując mapy akustyczne dla dróg krajowych o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Ostatnie opublikowane opracowanie sporządzono w 2017 r. Stanowiło ono podstawę uchwalonego w 2019 r. Programu ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych oraz części dróg wojewódzkich i gminnych województwa dolnośląskiego. Analizowane były m.in. odcinki dróg przebiegające przez Kłodzko. Zastosowany wskaźnik M charakteryzuje wielkość przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu oraz liczbę mieszkańców na danym terenie. Wyniki przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na odcinkach obejmujących miasto Kłodzko przedstawiono w poniższej tabeli .

Numer drogi	Nazwa odcinka	Km początkowy	Km końcowy	Miejscowości	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem L_{DWN}	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem L_N	Maksymalna wartość wskaźnika M wyrażonego wskaźnikiem L_{DWN}	Maksymalna wartość wskaźnika M wyrażonego wskaźnikiem L_N
8	Polanica-Zdrój/DW 388/ - Kłodzko/Dusznicka/	34+000	35+000	Mikowice, Szalejów Dolny, Kłodzko	15	20	30,9	6,5
8	Kłodzko/Obwodnica A: Dusznicka – DW381	36+000	37+000	Kłodzko	5	10	0,2	0,8
8	Kłodzko/Obwodnica B: DW381 – DK33	38+000	39+000	Kłodzko	5	5	0	0
8	Kłodzko/Obwodnica B: DW381 – DK33	39+000	39+895	Kłodzko	15	10	2,4	1,1
8	Kłodzko/DK33/ - Ząbkowice Śl./DW382P/	39+895	41+000	Kłodzko, Boguszyn	15	15	2,9	1,1
33*	Kłodzko/przejście: DK 8 – DK36	0+000	1+000	Kłodzko	10	15	10,1	6,1
33*	Kłodzko/przejście: DK 8 – DK36	1+000	2+000	Kłodzko	10	15	9,7	4,8
33*	Kłodzko/przejście: DK 8 – DK36	2+000	2+980	Kłodzko	10	15	121,4	173,8
33*	Kłodzko/DK46/ - Żelazno/DW392/	2+980	4+000	Kłodzko	10	15	5,1	5,1
33*	Kłodzko/DK46/ - Żelazno/DW392/	4+000	5+000	Kłodzko, Jaskowa Dolna	10	15	2	1,5
33*	Kłodzko/DK46/ - Żelazno/DW392/	5+000	6+000	Kłodzko, Jaskowa Dolna	5	10	0,5	0

Z powyższych danych wynika, że na terenie Kłodzka występuje zagrożenie nadmiernym poziomem hałasu. Stąd Program ochrony środowiska przed hałasem wyznaczył jako działania naprawcze o niskim priorytecie realizacji (po 2024 r.) rozbudowę DK8 na odcinku Wrocław (Magnice) – Kłodzko wraz z budową obwodnic miejscowości. Przewidywalna redukcja hałasu w wyniku realizacji zadań wyniesie 2-4 dB.

Adaptacja do zmian klimatu

Od 2022 r. Gmina Miejska Kłodzko realizuje projekt „Kłodzki NBS” Jego celem oprócz planowania skutecznych działań adaptacyjnych jest zwiększenie świadomości mieszkańców jak radzić sobie z wyzwaniem dotyczącym zmian klimatu. Zielono- niebieskimi rozwiązaniami, które mogą podejmować mieszkańcy są takie akcje jak:

- Siejemy kwietne łąki – w 2021 r. zapoczątkowano inicjatywę zachęcającą mieszkańców miasta do posiania kolorowej łąki na własnym podwórku.
- Zielone ściany – przełamujemy betonowy krajobraz. Rozwiązanie niezwykle przydatne dla środowiska miejskiego, poprawiają jakość powietrza, tworzą barierę akustyczną, podnoszą wilgotność powietrza, tworzą ekosferę przyjazną dla owadów, zatrzymują promienie słoneczne. Pionowa zielona ściana jest alternatywną dla roślinności wymagającej przestrzeni.
- Zieleń mobilna – tam, gdzie nie ma możliwości sadzenia nowej roślinności można wprowadzać atrakcyjne formy zieleni w wersji mobilnej – donice, wieże kwiatowe.
- Łapiemy deszczówkę – dbamy o środowisko, bo wykorzystywanie deszczówki jest rozwiązaniem ekologicznym i ekonomicznym.
- Zrobmy sobie grządki – budowa warzywników, podwyższonych grządek. To doskonały sposób na uprawę roślin na niewielkich przestrzeniach, czyli dla wszystkich tych, którzy nie mają dużych ogrodów. Wystarczy niewielki fragment balkonu.
- Zazieleniamy podwórka – tworzenie parków kieszonkowych tam, gdzie brakuje zieleni.
- Rozszczelniamy powierzchnie – w obszarach naturalnych ok 90% wody deszczowej pozostaje w krajobrazie, na który spada. Na terenach miejskich, szczególnie zabudowanych woda opadowa jest bezzwrotnie tracona, a tereny naturalne w związku z rozwojem miasta zostają utwardzane oraz uszczelniane. Każdy właściciel czy użytkownik gruntów może włączyć się w działania prowadzące do zwiększenia retencji krajobrazowej w mieście, czyli takiego kształtowania przestrzeni, które pozwoli na zatrzymanie wody deszczowej w miejscu opadu, tak długo jak to możliwe. Można stosować utwardzane nawierzchnie przepuszczalne zapewniając tym przesiąkanie wody deszczowej do podłoża, tworzyć ogrody deszczowe w gruncie i pojemniku, wykorzystywać rośliny hydrofitowe, których kłącza zatrzymują zanieczyszczenia z pobranej przez siebie wody.
- Organizacja pikników miejskich: zielono-niebieskie Kłodzko – aktywizacja społeczności lokalnej, pomocy sąsiedniej, edukacja ekologiczna.

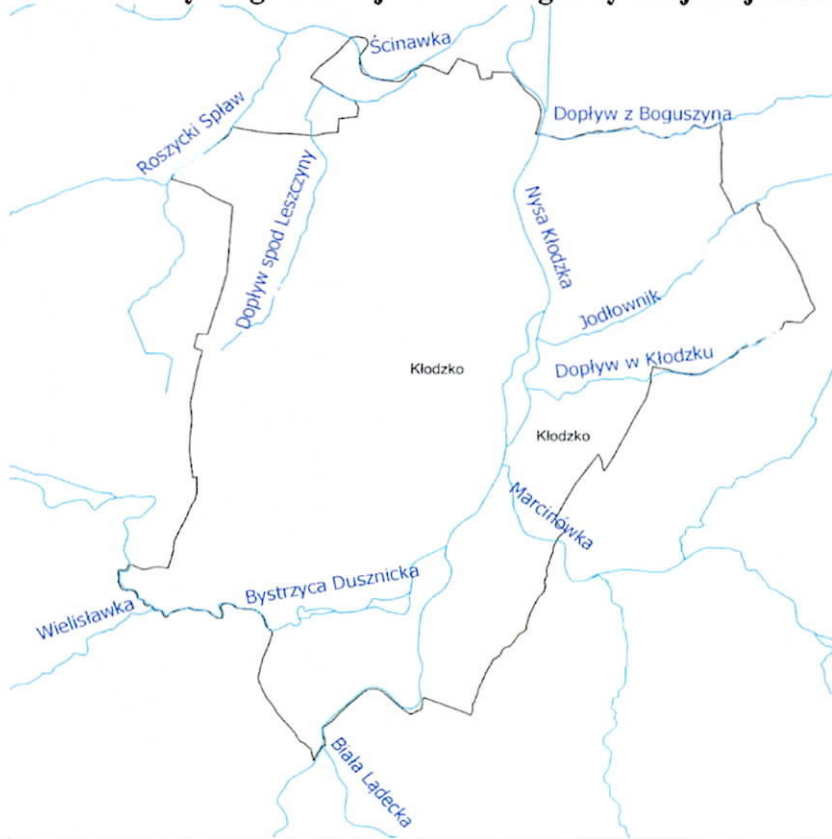

Wody powierzchniowe i podziemne

Sieć hydrograficzną Kłodzka stanowi głównie rzeka Nysa Kłodzka, będąca lewobrzeżnym dopływem Odry. Koryto Nysy Kłodzkiej jest w granicach administracyjnych miasta w całości uregulowane, obwałowane i głęboko zabudowane (z wyjątkiem południowej części miasta). Jego długość wynosi 9 km i przebiega od ujścia Białej Łądeckiej do ujścia Ścinawki. Rzeka ma charakter górski, wyróżnia się szybką koncentracją wzebrań w czasie opadów oraz ich równie szybkim opadaniem. Jej średni spadek wynosi 9%, przepływ ok. 38 m³/s, a przy stanach powodziowych 1 360 m³/s. Dopływy Nysy Kłodzkiej stanowią wachlarzowo ułożone rzeki i potoki spływające z Gór Bystrzyckich, Masywu Śnieżnika, Gór Bardzkich oraz Gór Stołowych. Obszar gminy miejskiej Kłodzko leży w zlewniach 7 rzecznych JCWP, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Kod JCWP	Nazwa JCWP
RW60004121929	Jaszkówka
RW60004121969	Jodłówka
RW6000512188	Bystrzyca Dusznicka od Kamiennego Potoku do Wielisławki
RW6000812159	Nysa Kłodzka od Różanki do Białej Łądeckiej
RW60008121699	Biała Łądecka od Morawki do Nysy Kłodzkiej
RW6000812199	Nysa Kłodzka od Białej Łądeckiej do Ścinawki
RW6000812299	Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do Nysy Kłodzkiej

Układ sieci hydrograficznej na terenie gminy miejskiej Kłodzko

Nazwa JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny	Klasa elementów biologicznych *		Klasa obserwacji hydromorfologicznych *	Klasa elementów fizykochemicznych *	Stan/potencjał ekologiczny *	Stan chemiczny	Stan ogólny
2017								
Jaszkówka	Jaszkówka – ujście do Nysy Kłodzkiej	3	4**	>1	>2	3	-	zły
Jodłówka	Jodłówka – ujście do Nysy Kłodzkiej	3	3**	>1	>2	3	-	zły
Bystrzyca Dusznicka od Kamiennego Potoku do Wielistawki	Bystrzyca Dusznicka – ujście do Nysy Kłodzkiej	3	2**	>1	>2	3	poniżej dobrego ***	zły** *
Nysa Kłodzka od Różanki do Białej Łądeckiej	Nysa Kłodzka – powyżej ujścia Białej Łądeckiej (Krosnowice)	3	2**	1	>2	3	-	zły
Biała Łądecka od Morawki do Nysy Kłodzkiej	Biała Łądecka – m. Żelazno	3	2**	>1	2	3	poniżej dobrego ***	zły** *
Nysa Kłodzka od Białej Łądeckiej do Ścinawki	Nysa Kłodzka – poniżej Kłodzka	3	3**	1	2	3	poniżej dobrego ***	zły** *
2019								
Ścinawka od Bożanowskiego Potoku do Nysy Kłodzkiej	Ścinawka – ujście do Nysy Kłodzkiej (Ścinawica)	3		3	>2	3	poniżej dobrego	zły

* 1 – stan bardzo dobry/potencjał maksymalny,

2 – stan/potencjał dobry,

3 – stan/potencjał umiarkowany,

4 – stan/potencjał słaby,

5 – stan/potencjał zły,

** badanie wykonane w 2020 r.

*** badanie wykonane w 2019 r.

Miasto Kłodzko znajduje się w zasięgu GZWP nr 340 Dolina kopalna rzeki Nysa Kłodzka. Zbiornik o powierzchni 4,02 km² związany jest z czwartorzędowymi piaskami i żwirami rzecznyymi zalegającymi w rynnach erozyjnej rzeki Nysy Kłodzkiej w rejonie Kłodzka. Zbiornik stanowi rezerwar wód podziemnych eksploatowanych na potrzeby zaopatrzenia w wodę miasta Kłodzko. Z racji lokalizacji zbiornika w dolinie z odkrytym poziomem wodonośnym, zagrożenia jakości wód podziemnych są związane z potencjalnym skażeniem wód powierzchniowych rzeki Bystrzycy Kłodzkiej oraz antropopresją głównie poza granicami zbiornika (nieprawidłowa gospodarka wodno-ściekowa, składowanie odpadów i magazynowanie produktów naftowych i innych niebezpiecznych dla środowiska, używanie środków chemicznych w rolnictwie, transport).

3. OCENA STANU DRÓG UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO. OCENA STANU CHODNIKÓW

Na terenie miasta Kłodzko sieć drogową tworzy 84,49 km dróg publicznych, z tego 65% to drogi gminne, których jest 58,40 km, dróg krajowych: Dk8 - 5,35 km oraz obwodnica Kłodzka DK 33a – 6,6 km, DK 46h - 2,5 km, wojewódzkich jest 0,67 km oraz dróg powiatowych 23,4 km.

Zarządcami dróg samorządowych z mocy ustawy o drogach publicznych tj. wojewódzkich, powiatowych i gminnych są odpowiednio: Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Starosta Kłodzki i Burmistrz Kłodzka. Drogi wojewódzkie i powiatowe zarządzane są przez powołane zarządy drogowo, a drogi gminne zarządzane są bezpośrednio przez Burmistrza Kłodzka. Drogi krajowe podlegają Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad. Należy również nadmienić, że na terenie miasta sieć drogową tworzą również gminne drogi niepubliczne, czyli wewnętrzne, których długość szacuje się na około 20 km. W zdecydowanej większości dróg wewnętrznych nawierzchnię stanowi grunt rodzimy. Ale są też drogi o nawierzchni bitumicznej np. W-wy Centrum, Widokowa, Lisia, Piękna, Rataja.

Drogi gminne

Na terenie miasta Kłodzko znajduje się ogółem około 78 km dróg gminnych, w tym o nawierzchni twardej (bitumicznej, betonowej, kostkowej, brukowcowej) 48,95 km, stanowiące 62 % dróg, a pozostałe drogi to drogi gruntowe. Należy zaznaczyć, że zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym do dróg twardych zalicza się drogi z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych. Inne drogi są drogami gruntowymi, w tym również drogi z jezdnią o nawierzchni tłuczniowej. W zdecydowanej większości konstrukcję istniejących jezdni asfaltowych stanowi podbudowa z tłuczni grubości średnio 15+20 cm oraz asfaltobeton jako warstwa wiążąca i ścieralna grubości średnio 4+4 cm.

Drogi gminne niepubliczne

Gmina Miejska Kłodzko posiada ok. 20 km dróg o nawierzchni gruntowej, w tym nawierzchnię tłuczniową oraz z destruktu asfaltowego stanowi około 8 km tj. ul. Różana, ul. Rakowa, ul. Cedrowa, ul. Brzoskwiniowa, ul. Czereśniowa, pozostałe drogi są drogami z gruntu rodzimego. Większość nie posiada uzbrojenia technicznego, niezbędne jest wykonanie sieci kanalizacji deszczowej oraz oświetlenia ulicznego. Wyjątkiem jest ul. Wiśniowa w której, w 2009 roku została wybudowana sieć kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Większość z dróg gruntowych należy utrzymywać w stanie przejezdności ponieważ służą do obsługi m.in. domków jednorodzinnych, co wymaga corocznego angażowania środków finansowych na poziomie około kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie.

Ocena stanu technicznego sieci dróg. Kryteria oceny

Analiza wyników przeglądów technicznych nawierzchni pozwala na ocenę stanu nawierzchni i podjęcie niezbędnych decyzji dotyczących sposobu i zakresu naprawy nawierzchni z uwzględnieniem zakresu uszkodzeń. Sposób i zakres naprawy powinny być wybrane na podstawie:

- istniejącego i przewidywanego obciążenia ruchem drogowym,
- oceny stanu technicznego nawierzchni na podstawie wyników przeprowadzonych badań i oględzin,
- konieczności naprawy uszkodzeń nawierzchni w zależności od ich rodzaju i genezy,
- optymalizacji planowanych działań.

Ocenę stanu technicznego nawierzchni asfaltowych dróg gminnych dokonano na podstawie danych o takich cechach techniczno- eksploatacyjnych nawierzchni jak:

- stanu spękań, informujący o stopniu nieciągłości górnych warstw nawierzchni,
- równość podłużna, informująca o komforcie jazdy i mająca wpływ na koszty eksploatacji pojazdu,
- równość poprzeczna (głębokość kolein), informująca o zagrożeniach związanych z bezpieczeństwem ruchu drogowego,
- stan powierzchni, informujący o stopniu dezintegracji,
- wpływ urządzeń obcych na stan nawierzchni jezdni i chodników,
- estetyka drogi.

Stan nawierzchni wyraża się w czterostopniowej skali od klasy A do klasy D. Do oceny stanu nawierzchni dróg twardych (asfaltowej, betonowej, brukowej i z kostki brukowej) wykorzystano czterostopniową skalę przedstawioną w tabeli poniżej:

Klasa A – stan dobry	Nawierzchnie nowe i odnowione nie wymagające remontów	
Klasa B – stan zadowalający		
Klasa C – stan niezadowalający	Nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające zaplanowania remontów	
Klasa D – stan zły	Nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające natychmiastowych remontów	
Łączne potrzeby remontowe	= Klasa C	+ Klasa D
Natychmiastowe potrzeby remontowe	= Klasa D	

Drogi bitumiczne , betonowe i z kostki brukowej

Ocenie poddano ogółem 58,40 km dróg publicznych, których zarządcą jest Burmistrz Miasta Kłodzka z tego:

- 48,32 km ulic o nawierzchni asfaltowej,
- 0,03 km ulic o nawierzchni betonowej
- 2,50 km ulic o nawierzchni z kostki brukowej
- 0,48 km ulic z brukowca,
- 5,15 km dróg o nawierzchni tłuczniowej i gruntowej.

Do stanu dobrego (klasa A) zaliczono 15,55 km ulic. Nawierzchnie tych ulic są nowe, odnowione i nie wymagają remontu. Są to ulice:

- Braci Gierymskich,
- Bukowa od hm 0+360
- Czeska,
- Dusznicka,
- Floriana Szarego,
- Forteczna,
- Grottgera,
- Jana Pawła II,
- Kolejowa,
- Kościelna,
- Kusocińskiego (między ulicami: Okrzei a Korczaka)
- Krzywa i Lipowa (między ulicami Warty a Kasztanową)
- Matejki,
- Nadrzeczna,
- Objazdowa,
- Piękna,
- Pl. Kościelny,
- Rajska,
- Rodzinna
- Spółdzielcza od ul. Dusznickiej do ul. Jana Pawła II,
- Słowackiego,
- Św. Wojciecha od Drzymały do nieruchomości nr 17,
- Słowiańska,
- Szpitalna,
- Tumska,
- Traugutta,
- Walecznych,
- Widokowa
- Wojska Polskiego od Liceum Ogólnokształcącego do Pl. Jagiełły,
- Wierzbowa od ul. Walecznych do Wierzbowej nr 10,
- Wyspiańskiego
- Zajęcza od ul. Objazdowej do DK 8,
- Zawiszy Czarnego
- Zofii Stryjeńskiej.
-

Do stanu zadowalającego (klasa B) zaliczono 21,50 km. Są to nawierzchnie, na których mogą sporadycznie występować uszkodzenia, lecz nie wymagają one remontu. Są to ulice:

- Akacjowa,
- Armii Krajowej od Pl. B. Chrobrego do ul. Muzealnej,
- Browarna,
- Brzozowa,
- Chełmońskiego od ul. Matejki do kładki na potoku Jodłownik,
- Cicha,
- Cisowa,

- Daszyńskiego,
- Dąbrówki,
- Dworcowa,
- Grabowa,
- Graniczna,
- Grunwaldzka,
- Harcerzy,
- Hłaski,
- Jasna,
- Jaśminowa,
- Karola Miarki,
- Kasztanowa,
- Klonowa,
- Konopnickiej,
- Kopernika,
- Korytowska,
- Kowalska,
- Krakusa,
- Krasińskiego,
- Kwiatowa,
- Lutycka,
- Łukaszewicza,
- Łukasińskiego,
- Letnia od Dusznickiej do Wielisławskiej,
- Ogrodowa,
- Okrzei,
- Ostatnia,
- Piastowska,
- Pileckiego,
- Pl. B. Chrobrego,
- Przyjaciół Dzieci,
- Reymonta,
- Sienkiewicza od ul. Grunwaldzkiej do Kołłątaja,
- Skośna,
- Słoneczna,
- Sosnowa,
- Spadzista,
- Sportowa,
- Spółdzielcza od ul. Dusznickiej do ul. Rodzinnej,
- Stroma,
- Szkolna,
- Śliwkowa,
- Świerkowa,
- Św. Wojciecha od nr 17 do Długosza,
- Targowa,

- Wiosenna,
- Wita Stwosza,
- Wojska Polskiego od Armii Krajowej do Liceum Ogólnokształcącego
- Wyspiańskiego,
- Wzniesienie,
- Zagórze,
- Zamkowa.

Do stanu niezadawalającego (klasa C) zaliczono 11,73 km. Są to nawierzchnie ze znacznymi uszkodzeniami, które należy włączyć do planu remontów. Są to ulice:

- Anny Zelenay,
- Broniewskiego,
- Chełmońskiego od kładki na potoku Jodłownik do nieruchomości nr 8,
- Czarneckiego,
- Dąbrowskiej,
- Dębowa,
- Długosza,
- Dunikowskiego,
- Drzymały,
- Fabryczna,
- Jaskółcza,
- Jodłowa,
- Kłodzko Nowe,
- Kołtątaja,
- Kromera,
- Kusocińskiego (między ulicami Morcinka a Okrzei)
- Łużycka,
- Malczewskiego,
- Modrzewiowa,
- Morcinka,
- Morełowa,
- Myśliwska,
- Nałkowskiej,
- Orkana,
- Ptasia,
- Rakowa,
- Reja,
- Sienkiewicza od Kołtątaja do końca,
- Tuwima,
- Walasiewiczówny,
- Wandy,
- Wiejska,
- Wiśniowa,
- Wszyńskiego,

Do stanu złego (klasa D) zaliczono 7,86 km. Są to nawierzchnie ze znacznymi i rozległymi uszkodzeniami, dla których wymagany jest natychmiastowy remont. Są to ulice:

- Armii Krajowej (od ul. Muzealnej do Traugutta)
- Bukowa hm 0+000 do 0+360,00
- Graniczna na odcinku 30 m od ul. Warty,
- Hołdu Pruskiego,
- Lipowa (od ul. Kasztanowej do ul. Śląskiej)
- Łąkowa,
- Muzealna,
- Niska,
- Partyzantów,
- Podgórna,
- Sierpowa,
- Śląska,
- Tetmajera,
- Wandy,
- Więźniów Politycznych,
- Wilcza,
- Willowa,
- Wodna,
- Wolności,
- Zamiejska,
- Żeromskiego.

Szacunkowy koszt wg stawek sekocenbud wykonania remontów dróg zaliczonych do klasy C i D wynosi około 45 mln zł.

Obiekty inżynierskie powiązane z drogami

Gmina Miejska Kłodzko w 2007 roku założyła książki obiektów mostowych znajdujących się w ciągu dróg gminnych. Na bieżąco wykonywane są przeglądy okresowe poszczególnych obiektów.

4.0. Ocena stanu czystości oraz utrzymania zieleni

Wydział Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Kłodzku przedstawia informację nt. utrzymania czystości oraz utrzymania zieleni miejskiej.

Wykaz obowiązujących umów:

1. Umowy nr WI/30/2022 i WI/31/2022 – wykonawca Firma SALUS” Adam Szopa z/s w Ślęzy, przy ul. Akacjowej 4N - wykonywanie usług w zakresie utrzymania w czystości wyznaczonych chodników, placów miejskich, ciągów pieszo-jezdnym, zatok, parkingów oraz prowadzenia na nich „akcji zima”. Umowa do 31.03.2023 r.
2. Umowa nr WI/64/2022 – wykonawca Firma „TEMPO” Sp. z o.o., ul. Fabryczna 2, 57-300 Kłodzko - zimowe utrzymanie dróg gminnych na terenie miasta Kłodzka. Umowa do 17.05.2023 r.
3. Umowa nr WI/33/2022 – wykonawca Firma SALUS” Adam Szopa z/s w Ślęzy, przy ul. Akacjowej 4N - na wykonywanie usług w zakresie pielęgnacji i utrzymania w czystości zieleni miejskiej na terenie miasta Kłodzka. Umowa do 30.04.2023 r.

W ramach nadzoru nad umowami dot. utrzymania chodników oraz zieleni miejskiej odbywają się codzienne spotkania z brygadzistą kierującym pracami w celu przekazywania bieżących uwag i zgłoszeń mieszkańców, Straży Miejskiej i innych podmiotów z terenu miasta. Pracownicy Wydziału są w stałym kontakcie telefonicznym oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej wykonawcom przekazywane są bieżące uwagi co do realizacji usług. Ponadto kilka razy w tygodniu pracownicy Wydziału dokonują kontroli terenowych jakości wykonywanych usług. W chwili obecnej trwają prace nad specyfikacjami warunków postępowania, w trybie ustawy prawo zamówień publicznych, w sprawie udzielenia zamówień na zadania obejmujące utrzymanie chodników i placów na terenie miasta Kłodzka oraz pielęgnację i utrzymanie zieleni miejskiej.

Z-ca Kierownika
Wydziału Inżynierii Miejskiej
i Ochrony Środowiska
K. Kociubińska
Karolina Kociubińska